

**Cofnodion Cyfarfod o PWYLLGOR TROSOLWG A CHRAFFU ADNODDAU
CORFFORAETHOL**
a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor - Penmorfa ddydd Dydd Gwener, 9 Chwefror 2024

YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Rhodri Evans (Cadeirydd), y Cyngorwyr Elaine Evans, Euros Davies, Ifan Davies, Raymond Evans, Endaf Edwards, Eryl Evans, Paul Hinge, Hugh R M Hughes, Ceris Jones, Ann Bowen Morgan, Caryl Roberts a Carl Worrall

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor ac Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Democraidd, Polisi, Perfformiad a Phobl a Threfniadaeth.

Y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Cyllid a Chaffael.

Y Cynghorydd Catrin M S Davies, Aelod y Cabinet dros Ddiwylliant, Hamdden a Gwasanaethau i Gwsmeriaid.

Y Cynghorydd Matthew Vaux, Aelod y Cabinet dros Bartneriaethau, Tai, Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd.

Y Cynghorydd Clive Davies, Aelod y Cabinet dros yr Economi ac Adfywio.

Y Cyngorwyr Alun Williams, Keith Henson, Wyn Thomas. (Aelodau'r Cabinet).

Y Cyngorwyr Gwyn James, Elizabeth Evans, Amanda Edwards, Chris James, Keith Evans, Wyn Evans.

SWYDDOGION YN BRESENNOL: Eifion Evans, Prif Weithredwr, Barry Rees, Cyfarwyddwr Corfforaethol; James Starbuck, Cyfarwyddwr Corfforaethol, Duncan Hall, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Cyllid a Chaffael, Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gwasanaethau Democraidd, Elin Prysor, Swyddog Arweiniol Corfforaethol a Swyddog Monitro, Geraint Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Alun Williams, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Alan Morris, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Kirsty Dawson, Rheolwr Corfforaethol, Robert Davies a Veronica Evans, Cyfrifwyr Cynorthwyol, Dwynwen Jones, Swyddog Trosolwg a Chraffu a Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol Gwasanaethau Democraidd.

(2.00 - 4.50 pm)

7 **Ymddiheuriadau**
Dim

8 **Datgelu buddiant personol (gan gynnwys datganiadau chwipio) Atgoffir aelodau am eu cyfrifoldeb personol yn datgan unrhyw fudd personol a budd sydd yn rhagfarnu yn gysylltiedig â materion a gynhwysir yn yr agenda hwn yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Cyfansoddiad y Cyngor a Chod Ymddygiad Aelodau. Yn ogystal, mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw chwip plaid gwaharddedig a roddwyd ar Aelod yng nghyswilt y cyfarfod yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.**

Datgelodd y Cynghorydd Endaf Edwards fuddiant personol mewn perthynas â thrafodaethau ynghylch Cyflogau Staff.

9 Adroddiad Ddrafft y Gyllideb 24/25

Amlinellodd y Cynghorydd Rhodri Evans, Cadeirydd y Pwyllgor, drefn y cyfarfod a chroesawodd Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Bryan Davies, y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Cyllid a Chaffael, Aelodau'r Pwyllgor, gweddill Aelodau'r Cabinet, Aelodau nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor a Swyddogion i'r cyfarfod.

Cyflwynodd Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Bryan Davies, yr adroddiad ar y gyllideb ddrafft ar gyfer 2024/2025. Dywedodd yr Arweinydd fod hon yn sefyllfa ariannol eithriadol o anodd sy'n wynebu'r Cyngor gyda phwysau ariannol sylweddol. Dywedodd nad yw erioed wedi gwybod sefyllfa ariannol mor heriol yn ystod ei gyfnod fel Cynghorydd gan mai dim ond cynnydd 2.6% a gafodd Ceredigion yn y setliad drafft 24/25 gan Lywodraeth Cymru. Dywedodd wrth Aelodau'r Pwyllgor ei fod wedi cyfarfod â rhai Cynghorau Tref a Chymuned i drafod y sefyllfa ariannol a bod ganddo ragor o gyfarfodydd wedi'u trefnu'r wythnos nesaf.

Cyflwynodd Aelod y Cabinet dros Gyllid a Chaffael, y Cynghorydd Gareth Davies, y wybodaeth sy'n weddill yn yr adroddiad. Dywedodd y Cynghorydd Davies hefyd mai dyma'r sefyllfa ariannol waethaf y mae wedi ei hwynebu o bell ffordd fel Cynghorydd wrth bennu'r gyllideb.

Dywedwyd bod meysydd o Atodiad A papurau'r agenda y gallai'r pwyllgor hwn fod am eu hystyried fel a ganlyn:

- a) Adran 3 - Canlyniad Setliad Dros Dro 24/25 Llywodraeth Cymru ar gyfer Ceredigion.
- b) Adran 4 – Ystyriaethau Cyllideb lefel uchel gan gynnwys:
  - Adran 4b) - Cyfanswm lefel y Pwysau o ran Costau ar y Gyllideb

Refeniw.

- Adran 4d) - Cyfanswm lefel y cynigion ar gyfer Lleihau'r Gyllideb Refeniw.
- Adran 4f) - Cynnig y Cabinet ar Breimiymau Treth y Cyngor
- Adran 4g) - Sefyllfa bosibl Treth y Cyngor
- c) Adran 5 – Gofyniad y Gyllideb Ddrafft
- d) Adran 6 – Risgiau'r Gyllideb
- e) Adran 7 – Rhaglen Gyfalaf Aml-Flwyddyn arfaethedig
- f) Adran 8 – Cydnerthedd ariannol (gan gynnwys Cronfeydd wrth Gefn a Balansau Cyffredinol)
- g) Adran 9 – Rhagolwg ariannol Tymor Canolig
- h) Yr 11 Argymhelliad y cytunwyd arnynt gan y Cabinet ar 23/01/24.
- i) Unrhyw fater arall ynghylch y Gyllideb y mae'r Pwyllgor yn ei ystyried yn briodol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi datgan yn agored mai ei Chyllideb Ddrafft ar gyfer 24/25 yw'r 'llymaf a'r fwyaf poenus ers datganoli'. Dim ond cynnydd 2.6% yn y cyllid y mae Ceredigion wedi'i gael (14eg o'r 22 Awdurdod Lleol), mae hyn hefyd yn cyfateb i Geredigion yn cael y cynnydd isaf y pen o'r

boblogaeth ar draws Cymru gyfan. Felly dyma hefyd Gyllideb fwyaf llwm Cyngor Sir Ceredigion eto sy'n waeth nag a ragwelwyd yn flaenorol ac yn llai na'r 3.1% y cyfeiriwyd ato gan Lywodraeth Cymru yn yr Hydref.

Y pennawd ynghylch Setliad Ariannol Dros Dro Llywodraeth Leol yn Lloegr oedd bod cynnydd cyffredinol o 6.5% mewn cyllid gyda £1 biliwn o gyllid grant ychwanegol ar gyfer Gofal Cymdeithasol o'i gymharu â 23/24. Gan fod Llywodraeth Cymru yn weinyddiaeth ddatganoledig, mae ganddi'r rhyddid i ddefnyddio ei harian fel y myn. O ganlyniad mae nifer o benderfyniadau ynghylch polisiau gwahanol yn bodoli yng Nghymru o gymharu â Lloegr.

Mae canlyniad Setliad Ariannol Dros Dro Llywodraeth Leol, ynghyd ag amryw o grantiau unigol penodol yn cael eu torri, yn ogystal â phwysau costau sylweddol iawn ar wasanaethau, nad ydynt yn dangos dim arwyddion o leihau, yn golygu nad yw bellach yn bosibl parhau i ddiogelu Gwasanaethau. Bellach mae penderfyniadau anodd iawn i'w gwneud o ran y gyllideb fel rhan o'r pwysu a mesur ynghylch sut a lle i leihau costau gwasanaethau'r Cyngor, ochr yn ochr ag ystyried y lefel briodol o gyllid i'w godi drwy Dreth y Cyngor.

Y pwyntiau allweddol a amlygwyd o'r adroddiad yw:

- Amcangyfrifir bod y pwysau o ran y costau refeniw diweddaraf y mae'r Cyngor yn eu hwynebu yn £18.1m digynsail, sy'n cyfateb i ffactor chwyddiant penodol o 10.1% ar gyfer Ceredigion. Mae hyn yn cymharu â'r sefyllfa lle y mae chwyddiant yn gyffredinol yn rhedeg ar 3.9% (ffigwr CPI Tachwedd 2023). Felly mae angen dod o hyd i ddiffyg o £14.6m yn y gyllideb drwy gyfuniad o ystyriaethau ynghylch Gostyngiadau yn y Gyllideb a chodi Treth y Cyngor.
- Mae gofynion cystadleuol ar y Rhaglen Gyfalaf yn gwaethygu oherwydd gostyngiad mewn cyllid cyfalaf Craidd gan Lywodraeth Cymru. Mae lefel bresennol y cyllid cyfalaf craidd (£5.8m) yn dal yn is na'r hyn a gafwyd dros 15 mlynedd yn ôl ac mae'n cynrychioli toriad mewn termau real o £5.1m (neu bron i 50%) dros y cyfnod hwnnw.
- Bydd y gost o barhau i gyflawni polisi Llywodraeth Cymru o sicrhau bod y Cyflog Byw Gwirioneddol (cynnydd o 10.1%) yn cael ei dalu i staff Gofal Cymdeithasol cofrestredig yn costio £0.9m ychwanegol i Geredigion ar gyfer 24/25. Dyma'r gost ychwanegol y tu hwnt i ariannu cynnydd sy'n gysylltiedig â'r Cyflog Byw Cenedlaethol ac mae'n rhan o gyfanswm pwysau'r costau amcangyfrifedig o £2.7m i ariannu chwyddiant sylfaenol ar wasanaethau Gofal Cymdeithasol a gomisiynwyd yn allanol (e.e. Gofal Cartref, Taliadau Uniongyrchol a lleoliadau preswyl i Bobl Hŷn).
- Mae'r galwadau a'r pwysau ar gyllidebau sy'n ymwneud â Gofal Cymdeithasol yn parhau i gynyddu - cyfanswm o tua £6.2m ar ben dyfarniadau cyflog gweithwyr a darpariaethau o ran chwyddiant sylfaenol ar gyfer gwasanaethau a gomisiynir yn allanol.

- Mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn parhau i gynyddu'r Cyflog Byw Cenedlaethol (cynnydd o 9.7%) ond mae hefyd yn parhau i beidio â darparu unrhyw gyllid ar gyfer hyn. Felly mae disgwyl i ddyfarniadau cyflog gweithwyr ar gyfer 24/25, nad ydynt yn cael eu pennu gan Gyngor Sir Ceredigion, barhau i gynyddu. Gyda phwysau costau amcangyfrifedig o tua £4.8m, mae hwn yn newidyn sylweddol iawn o ran y gyllideb. Mae'r dull tuag at Gyflog i'r gwrthwyneb i'r hyn a brofwyd yn ystod y cyfnod cyni blaenorol, pan mai dull George Osbourne oedd gorfodi cyflogau, am sawl blwyddyn, i gael eu rhewi / gosod capiau cyflog o 1% arnynt, fel modd o reoli costau.
- Am yr ail flwyddyn yn olynol, mae cynnydd sylweddol wedi'i gynnig gan Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru ar gyfer yr ardoll Tân sy'n rhan o Gyllideb Cyngor Sir Ceredigion. Byddai'r cynnig presennol yn arwain at gynnydd o 12% yng nghost ardoll tân presennol y Cyngor o £4.9m a byddai'n cyfateb i dros 1% ar Dreth y Cyngor.
- Mae effaith gudd ar y Gyllideb yn sgil gostyngiad yng nghyllid grantiau penodol Llywodraeth Cymru. Er enghraifft - mae toriad arfaethedig o dros 20% yng nghyllid y Gweithlu Gofal Cymdeithasol (colled ddangosol o £250k) yn ddryslyd ar adeg pan fo her sylweddol o ran recriwtio a chadw staff i'w gweld yn y sector Gofal Cymdeithasol.
- Er gwaethaf y setliad is na'r disgwyl, mae'r Cabinet yn dal i gynnig cynyddu Cyllidebau Ysgolion Dirprwyedig gan 3.1%, sef y senario a gyflwynwyd i Benaethiaid a Llywodraethwyr ddiwedd mis Medi diwethaf.
- Mae'r Gofyniad drafft cyfredol ar y Gyllideb ar gyfer 24/25 yn gynnydd is (6.9%) na'r cynnydd yn y Gofyniad ar Gyllideb 23/24 (8.6%). Serch hynny, cynnydd o 2.6% yn unig a geir yn setliad Llywodraeth Cymru ar gyfer 24/25, o gymharu â 8.1% yn 23/24.
- Lefel y Dreth Gyngor Band D bresennol yng Ngheredigion (i bob cydran) ar gyfer 23/24 yw £1,908, sydd ychydig yn uwch na'r Dreth Gyngor cyfartalog ar gyfer Band D yng Nghymru, sef £1,879. Mae lefelau Treth Gyngor cyfartalog yng Nghymru dal yn is na'r cyfartaledd cyfatebol ar gyfer Awdurdodau Unedol yn Lloegr (£2,139 ar gyfer 23/24). Mae elfen bresennol y Cyngor Sir o Dreth Gyngor Band D 23/24 gwerth £1,553.60.
- Cytunodd y Cyngor yn ddiweddar i gynyddu premiymau Treth y Cyngor y gellir eu codi ar Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag hirdymor, yn weithredol o fis Ebrill 2024. Mae gan y penderfyniad hwn y potensial i gynorthwyo gyda Her y Gyllideb drwy osgoi cynnydd uwch eto yn Nhreth y Cyngor, os bydd yr Aelodau o'r un farn.
- Mae'r Cabinet yn ymwybodol bod tua 85% o'r holl anheddau trethadwy yng Ngheredigion yn perthyn i Fandiau A i E. Mae ffigurau cyfredol Cyllideb ddrafft 24/25 yn nodi cynnydd posibl yn Nhreth y Cyngor (ar gyfer elfen Cyngor Sir Ceredigion) o ychydig yn fwy na £4 yr wythnos (neu £18 y mis) ar gyfer eiddo Band D.

- Cadarnhawyd nad yw'n anghyfreithlon defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol, er ei fod yn cael ei gydnabod fel arfer gwael os nad yw ffyrdd eraill wedi'u harchwilio a'u hystyried yn y lle cyntaf. Rhoddodd Aelod y Cabinet a'r Swyddog Adran 151 eglurhad ar y polisi presennol ynghylch defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol ac atgoffodd yr Aelodau mai dim ond unwaith y gallwch ddefnyddio cronfeydd wrth gefn.
- Mae gwaith pellach yn mynd rhagddo i weld ymhle / os gellir gwneud gostyngiadau pellach yn y gyllideb i wella'r sefyllfa ymhellach.

Mae'r broses Graffu ar y Gyllideb a chyfranogiad yr holl Aelodau yn rhan o'r broses hon. Mae'n amlwg iawn nad yw cynnydd o 2.6% yng nghyllid craidd Llywodraeth Cymru, ynghyd â thoriadau mewn cyllid grant penodol gan Lywodraeth Cymru, yn darparu agos ddigon o gyllid i allu delio â rhannau sylweddol o gyllideb y Cyngor sy'n amodol ar chwyddiant ymhell uwchlaw lefelau CPI ac mewn sawl maes yn cyrraedd lefelau digid dwbl. Golyga hyn fod her anferthol o ran y gyllideb ac na ellir canolbwyntio bellach ar wneud pethau'n wahanol ac mewn modd arloesol, yn unig. Mae angen i'r Cyngor wneud arbedion sylweddol yn y Gyllideb, ac y mae angen iddynt gynnwys lleihau ac mewn rhai achosion dileu gwasanaethau'n llwyr.

Yn anffodus, nid yw'r sefyllfa hon yn debygol o gael ei chyfyngu i'r flwyddyn ariannol nesaf yn unig, oherwydd mae'r rhagolygon o ran cyllid cyhoeddus yn y tymor canolig bellach yn edrych hyd yn oed yn fwy llwm, er y ffaith bod Etholiad Cyffredinol y Deyrnas Unedig i'w gynnal erbyn diwedd mis Ionawr 2025. Wrth symud ymlaen, mae angen i Gyngor Sir Ceredigion ail-werthuso ei bwrpas a'i berthynas â'i drigolion i gynnwys dull gweithredu sylfaenol sy'n canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau statudol craidd, wedi'u seilio ar lefelau priodol o ymyrraeth. Oni bai bod cyfnod newydd o rewi cyflogau a'r pwysau lleiaf posibl o ran costau Gofal Cymdeithasol, yna yn absenoldeb ail-werthuso ei bwrpas a'i ddull gweithredu, mae Cyngor Sir Ceredigion yn debygol iawn o fod yn anghynladwy yn ariannol yn y tymor canolig.

Yna rhoddodd Duncan Hall, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Cyllid a Chaffael, ddiweddariad byr ar lafar ar sefyllfa ddiweddaraf y Gyllideb fel a ganlyn:

- O ganlyniad i gyhoeddiad o £600m i Gynghorau Lloegr ar 24/01/24, deallwyd y byddai Llywodraeth Cymru yn cael swm canlyniadol Barnett o tua £25m. Gallai hyn fod werth tua £600k i Geredigion - ond mae eto i'w gadarnhau. Yn ogystal, mae'r gwaith newydd ddod i ben ar y broses gaffael ar gyfer contract gwastraff gweddilliol newydd y Cyngor. Dywedir am hyn wrth y Cabinet ar 20/02/24 gyda chanlyniad dros dro o fudd ariannol o £300k. Mae'r cyfuniad o'r ddau ffactor, unwaith y bydd wedi'i gadarnhau ac os caiff ei

gadarnhau, yn werth tua 2% yn nhermau Treth y Cyngor.

- Rhoddwyd gwybod i Aelodau'r Pwyllgor fod llythyr wedi'i anfon at Lywodraeth Cymru gan Arweinydd y Cyngor sy'n cynnwys 12 pwynt lobio. Mae'r llythyr hwn bellach wedi'i rannu gyda holl Aelodau'r Cyngor.
- Ail-gadarnhaodd DH raddfa'r her ariannol tymor canolig os yw cyllid y sector cyhoeddus yn cael ei gyfyngu i ddim mwy nag 1% o gynnydd blynyddol neu o bosibl yn waeth o 25/26 ymlaen.

Yna rhoddwyd cyfle i'r Aelodau ofyn cwestiynau a atebwyd yn eu tro gan yr Arweinydd, Aelod y Cabinet, neu'r Swyddog perthnasol. Prif bwyntiau sy'n codi fel a ganlyn:

- Mewn ymateb i gwestiwn, cadarnhawyd y gellir cyflawni cyllideb fantoledig gadarn.
- Dywedodd Aelod y bydd angen ymgynghori ar lawer o gynigion, o ystyried yr amserlen ar gyfer y gyllideb hon, gofynnodd pa mor hyderus oedd y Swyddog Adran 151 y bydd y rhain yn cael eu cyflawni? Mewn ymateb, dywedwyd efallai na fydd dim arbedion i'r gyllideb yn 100% yn gyraeddadwy, ond bod ystyriaeth yn cael ei rhoi i'r tebygolrwydd o gyflawni a'r cwantwm dan sylw. Dywedwyd y bydd angen i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol perthnasol sy'n gyfrifol am yr arbedion arfaethedig gael mandad gwleidyddol cyn gynted â phosibl os cytunir ar gynigion yr arbedion.
- Mewn ymateb i gwestiwn, dywedwyd wrth Aelodau'r Pwyllgor fod Arweinydd y Cyngor ac Aelodau'r Cabinet yn mynegi eu pryderon i Weinidogion a Dirprwy Weinidogion Llywodraeth Cymru ar bob cyfle.
- Wrth symud ymlaen, mae angen i Gyngor Sir Ceredigion ail-werthuso ei bwrpas a'i berthynas â'i drigolion yn sylfaenol i gynnwys dull gweithredu sylfaenol sy'n canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau statudol craidd, wedi'u seilio ar lefelau priodol o ymyrraeth.

Yna, yn eu tro, rhoddodd Aelodau'r Cabinet wybodaeth fanwl am symudiadau penodol y gyllideb fesul gwasanaeth, pwysau ar y gyllideb o ran costau a chynigion o safbwynt arbedion fesul gwasanaeth a ddangosir yn Atodiadau B, C a D.

D1 - Cyswllt Cwsmeriaid TGCh a Digidol

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

Y Cynghorydd Catrin M S Davies, Aelod y Cabinet dros Ddiwylliant,
Hamdden a Gwasanaethau i Gwsmeriaid

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £283k

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £6.5m

D2 - Gwasanaethau Democrataidd

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

Y Cynghorydd Bryan Davies, Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Democrataidd, Polisi, Perfformiad a Phobl a Threfniadaeth

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £15k

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £5.0m (gan gynnwys Lwfansau Aelodau)

D3 - Economi ac Adfywio

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

Y Cynghorydd Clive Davies, Aelod y Cabinet dros yr Economi ac Adfywio

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £164k (rhan o £419k o gyfanswm gostyngiadau arfaethedig yr Economi ac Adfywio)

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £4.0m

D4 – Cyllid a Chaffael

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

Y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod y Cabinet dros Gyllid a Chaffael

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £0.666m

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £19.0m

D5 – Pobl a Threfniadaeth

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

Y Cynghorydd Bryan Davies, Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Democrataidd, Polisi, Perfformiad a Phobl a Threfniadaeth

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £20k

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £2.3m

D6 - Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd (Elfen Polisi a Pherfformiad)

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

Y Cynghorydd Bryan Davies, Aelod y Cabinet dros Wasanaethau Democrataidd, Polisi, Perfformiad a Phobl a Threfniadaeth

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £6k (allan o £70k ar gyfer Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd)

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £2.5 miliwn

D7 - Llywodraethu a Chyfreithiol

Aelod a Phortffolio'r Cabinet:

Y Cynghorydd Matthew Vaux, Aelod y Cabinet dros Bartneriaethau, Tai, Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd

Y Targed ar gyfer Lleihau Costau / Arbedion 2024/25: £19k

Y Gyllideb ar hyn o bryd: £1.7m

Yna, ystyriodd yr Aelodau Atodiad E, Ffioedd a Chostau yn ymwneud â'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol, tudalennau 43 i 49 papurau'r agenda.

Yna ystyriodd yr Aelodau Atodiad F, cynnig y Cabinet ar Breimymau Treth y Cyngor ac yna Atodiad G, Rhaglen Gyfalaf Aml-Flwyddyn. Y prif bwyntiau oedd yn codi o'r drafodaeth yw:

- Gan gyfeirio at atodiad agenda D1, Cyswllt Cwsmeriaid TGCh a Digidol, dan y teitl, cael gwared ar y gwasanaeth llyfrgell i ysgolion - cadarnhaodd Aelod y Cabinet a'r Swyddog y bydd y Gwasanaeth yn cadw hyblygrwydd wrth gyflenwi llyfrau i ysgolion.
- Gan gyfeirio at atodiad agenda D1, dan y teitl, Gwasanaeth Llyfrgell Symudol. Rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor nad yw'r 4 fan llyfrgell yn cael eu defnyddio'n llawn. Gyda rotâu staff gwell, addasiadau i gynllunio llwybrau, cael gwared ar wasanaeth yr ysgolion a thrwy gydweithio â'r Tîm TGCh, gall y gwasanaeth gynnal lefel debyg o wasanaeth gyda gostyngiad o ddwy fan.
- Gan gyfeirio at atodiad agenda D1, dan y teitl, cyd-leoli gwasanaethau llyfrgell gyda gwasanaethau eraill y Cyngor. Cadarnhawyd y bydd cyd-leoli gwasanaethau llyfrgell gyda gwasanaethau eraill y cyngor yn lleihau costau drwy ddileu dyblygu rolau, gwella arbedion effeithlonrwydd ynni, a gwneud defnydd llawn o'r gofod presennol.
- Gan gyfeirio at atodiad agenda D2, Gwasanaethau Democrataidd, dan y teitl, lleihau lefel y cyfieithu allanol. Cadarnhawyd drwy wneud gwell defnydd o dechnoleg a gwella prosesau, bydd y gyllideb ar gyfer cyfieithu allanol yn cael ei lleihau o £46.5k i £31.5k. Llongyfarchodd Aelod yr Awdurdod am gadw ei safon uchel o gyfieithu holl bapurau'r agenda a dywedodd fod hwn yn wasanaeth y gall yr awdurdod fod yn falch ohono.
- Mewn ymateb i gwestiwn, cadarnhawyd bod yr Awdurdod yn parhau i wneud y mwyaf o'r ystod o wasanaethau i'r cyhoedd yng Nghanolfan Rheidol, Aberystwyth a Phenmorfa Aberaeron ac yn chwilio am ffyrdd amgen o ddefnyddio Neuadd y Sir, Aberaeron.
- Mewn perthynas â'r Ystâd Gorfforaethol / Adeiladau Masnachol a'r defnydd o ofod. Cadarnhaodd y Swyddog fod y Gwasanaeth yn ymchwilio i wneud y mwyaf o gyfleoedd incwm gan gynnwys adennill yr holl gostau, dilyn adolygiadau rhent, ystyriaethau cadw v gwerthu v addasu at ddibenion gwahanol. Awgrymodd Aelod fod y gwasanaeth yn archwilio cyfleoedd i ddarparu byw'n breswyl uwchben yr eiddo masnachol sy'n eiddo i'r Awdurdod.
- Cytunwyd y dylid rhoi'r Rhaglen Datblygu Asedau ar Flaengynllun Gwaith y Pwyllgor hwn.
- Cadarnhawyd nad yw'r gwaith atgyweirio sydd ei angen ar gyfer to'r Amgueddfa yn Aberystwyth wedi mynd allan i dendr ond bod angen y gwaith atgyweirio er mwyn diogelu casgliad yr amgueddfa.
- Mynegodd yr aelodau eu siom ynghylch cynnig arbediad y Cynllun Grantiau Cymunedol. Mae gostyngiad arfaethedig yng nghwmpas y Cynllun i roi grantiau refeniw yn unig trwy Gronfa'r Degwm a'r gyllideb grant Cyfalaf i'w lleihau o £200k i £100k.
- Cadarnhaodd Aelod y Cabinet dros Gyllid a Chaffael fod Arbedion Rheoli'r Trysorlys yn cael eu hadrodd bob chwarter i'r Cabinet.

Yn dilyn trafodaeth, **CYTUNODD** yr Aelodau eu bod wedi ystyried yr argymhellion canlynol:

ARGYMHELLION:

Ar gyfer y Gwasanaethau priodol sydd o fewn cylch gwaith y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu hwn:

1. I ystyried:

- a) sefyllfa gyffredinol cyllideb ddrafft 24/25.
  - b) elfennau perthnasol Symudiadau'r Gyllideb Refeniw.
  - c) elfennau perthnasol Pwysau Costau'r Gyllideb Refeniw.
  - d) elfennau perthnasol y Cynigion i Leihau'r Gyllideb Refeniw.
  - e) elfennau perthnasol cynigion y Ffioedd a Chostau.
  - f) cynnig y Cabinet ar Breimiymau Treth y Cyngor.
  - g) elfennau perthnasol y Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn.
- 2. Gwneud argymhelliad/argymhellion i'r Cabinet eu hystyried ar 20/02/24, fel y mae'r Pwyllgor yn ei ystyried yn briodol, mewn perthynas â'r Gyllideb.**

Cytunodd y Pwyllgor i wneud yr argymhelliad canlynol i'r Cabinet:

1. *Clustnodi'r 25% presennol ar Ail Gartrefi a Phreimiymau gwag hirdymor i'r Cynllun Tai Cymunedol, heb gyflwyno cap.*

RHESWM DROS YR ARGYMHELLION: Cynorthwyo gyda pharatoi cyllideb fantoledig, sicrhau craffu priodol ar y Gyllideb gyffredinol sy'n cael ei chynnig ac i wneud argymhelliad/argymhellion, fel y bo'n briodol, i'r Cabinet eu hystyried yn eu cyfarfod nesaf ar 20/02/24.

Diolchodd y Cadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor i'r Swyddogion am eu gwaith caled wrth baratoi papurau'r agenda.

10 Cadarnhau cofnodion y cyfarfod blaenorol ac ystyried unrhyw faterion sy'n codi o'r Cofnodion.

CYTUNWYD i gadarnhau cofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar Ragfyr y 7^{fed} 2023 fel rhai cywir, yn amodol ar nodi ymddiheuriadau'r Cynghorydd Eryl Evans. Dywedodd y Cynghorydd Evans hefyd ei bod wedi mynegi ymddiheuriadau ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor ar Hydref y 19^{eg} 2023 nad oedd wedi'u cofnodi. Nid oedd dim materion yn codi o'r cofnodion hynny.

Unrhyw fater arall y penderfynodd y Cadeirydd fod arno angen sylw brys gan y Pwyllgor

Ni chodwyd dim materion eraill.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol a gynhaliwyd ar Dydd Mawrth, 12 Mawrth 2024

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____